Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Anul 65
Seria II
Nr. 787

ALBINA

REVISTA SĂPTĂMÎNALĂ A AȘEZĂMINTELOR CULTURALE

Miercuri
23 ianuarie 1963
8 pagini —
15 bani

SATUL COLECTIVIZAT ȘI CARTEA

Ajunsă la cea de a treia ediție a sa, Luna cărții la sate se va desfășura în această iarnă într-un mediu nou, într-un climat și mai potrivit muncii pentru răspîndirea cărții la sate, în condițiile măreței victorii a procesului de colectivizare a agriculturii. Omul nou al satelor, colectivistul, cunoaște sau e dornic să cunoască cele mai însemnate cuceriri ale agrotehnicii moderne, dorind să ducă producția agricolă în același ritm accelerat al tuturor domeniilor dezvoltării noastre.

Vreme de zeci de ani, setei de cultură a țărănimii, burghezia și moșierimea i-au pus oprelişti grele. În tot acest timp cuceririle științei erau în cea mai mare parte necunoscute în lumea satelor noastre. Dacă astăzi pămîntul se lucrează științific iar animalele sînt crescute „cum scrie la carte" asta e și din cauză că acum nu „Tălmăcirea viselor", „Viețile sfinților" sau „Minunea de la Maglavit", ci cartea cea adevărată răspînditoare de cultură e cea care și-a căpătat loc de cinste pe masa țăranului colectivist. Noii deprinderi de a vizita biblioteca și librăria din comună i se datoresc și tirajele de masă, altădată de neconceput, ce se epuizează acum rapid.

Tocmai ca un răspuns la aceste deprinderi noi, la interesul crescînd al cititorului de la țară, Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă în colaborare cu Centrocoopul organizează în februarie Luna cărții la sate, manifestare care intră tot mai mult în tradiția iernilor noastre.

Pregătirile care sînt în toi în toate regiunile țării demonstrează că și acum Luna cărții la sate, în cadrul căreia se vor organiza felurite acțiuni de răspîndire a cărții politice, literare, agrozootehnice sau de popularizare a științei, va fi o adevărată sărbătoare la care vor participa mii de difuzori voluntari, sute de mii de cititori. În același timp, Luna cărții la sate — menită să contribuie la ridicarea nivelului cultural și politic al țărănimii colectiviste — nu este limitată numai la munca de difuzare a cărții, ci prilejuiește totodată o bogată gamă de manifestări culturale (recenzii, lecturi în grup, simpozioane, seri literare, concursuri „Cine citește, folosește" etc.) la organizarea cărora participă activul obștesc al bibliotecilor și toți activiștii culturali din sate.

Toate editurile întîmpină cum se cuvine acest eveniment. 310 titluri noi vor figura în librăriile sătești, în standurile și expozițiile de cărți organizate în cadrul Lunii cărții la sate. Numeroase materiale pentru popularizarea cărților au și fost răspîndite în toate colțurile țării, iar peste 30 de redactori și numeroși scriitori se pregătesc să participe la diferite întîlniri cu cititorii.

Planurile comisiilor regionale și raionale care se ocupă de organizarea Lunii cărții la sate sînt pline de acțiuni variate, cuprind valoroase inițiative, demonstrînd că această sărbătoare a cărții contribuie la extinderea metodelor bune de popularizare, de desfășurare a acțiunilor cu cartea.

În perioada Lunii cărții la sate fiecare cămin cultural din regiunea Oltenia va organiza cîte un concurs „Cine citește, folosește" în legătură cu cărțile agrozootehnice, iar fiecare bibliotecă comunală cîte o consfătuire cu cititorii pe tema unei cărți nou apărută, o recenzie, o seară literară, două prezentări de cărți. În raioanele Calafat, Caracal, Corabia, vor fi invitați scriitori care se vor întîlni cu cititorii operelor lor. Și în regiunea Mureș-Autonomă Maghiară, filiala Uniunii Scriitorilor va organiza 15 asemenea întîlniri.

Anul trecut, cei 440 de difuzori voluntari din regiunea Crișana au vîndut cărți în valoare de aproape 300.000 lei. Unul din obiectivele Lunii cărții la sate în regiunea Crișana este tocmai sporirea numărului de difuzori voluntari. De altfel, acest lucru este un obiectiv general al Lunii cărții la sate, astfel că numeroase cadre didactice, salariați, colectiviști se vor adăuga celor peste 6.000 difuzori de carte existenți în întreaga țară. În acest sens în unele regiuni s-au instituit concursuri pentru „Cel mai bun difuzor de carte la sate". Pentru prima oară se vor înființa, cu ocazia Lunii cărții la sate, în fiecare regiune cîteva biblioteci obștești unde localul va fi dat de gospodăriile agricole colective, iar difuzarea va fi asigurată de activiștii culturali din comuna respectivă.

Printre numeroasele manifestări ce se vor organiza în regiunea București figurează: Seara de poezie „Te slăvim partid iubit", șezătoarea literară „Pagini despre alegerile din trecut", montajul literar „Spre astre" concursul „Cine știe, cîștigă" pe tema „Eroii comuniști în literatura noastră".

În îndeplinirea tuturor obiectivelor Lunii cărții la sate un rol principal îl au activiștii culturali. Bibliotecarii, membrii comitetelor de conducere ale căminelor culturale, cadrele didactice și în general toți intelectualii sînt chemați să inițieze manifestări interesante, eficiente și atractive, care să-i apropie pe cititori de cărți, de înțelegerea mesajului lor. La exemplele amintite mai sus se pot adăuga: serbări ale cărții, lecturi ghicitoare, expoziții și standuri de cărți ca și multe alte manifestări care să contribuie în modul cel mai direct la creșterea numărului de prieteni ai cărții beletristice, politice, agrozootehnice. Iar aceasta împreună cu sprijinirea producției editoriale prin cunoașterea părerilor cititorilor și cu generalizarea metodelor de popularizare a cărții sînt tocmai obiectivele majore ale Lunii cărții la sate.

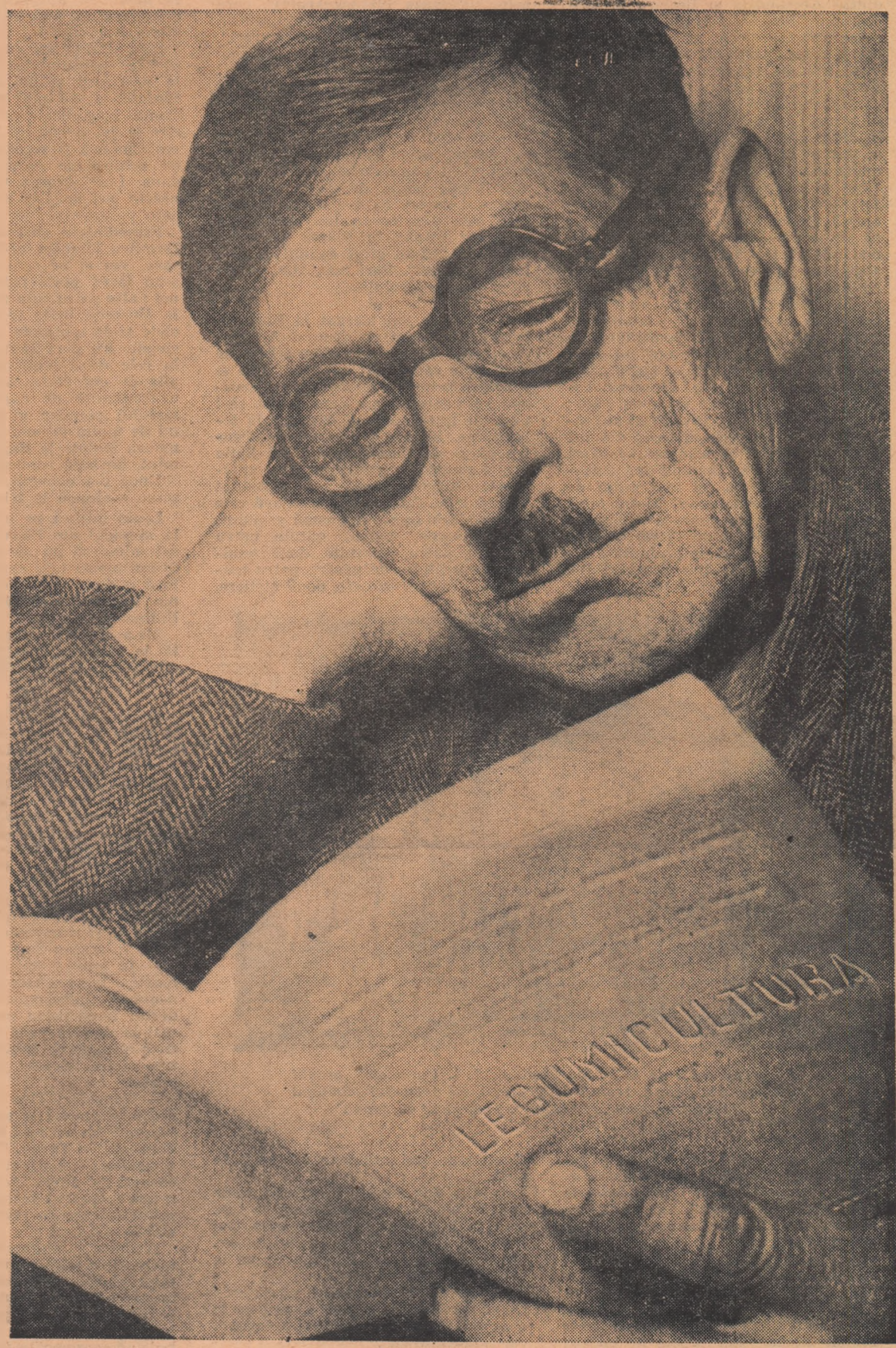

(Fotografie de T. IOANEȘ)

STUDIU

Transfigurare

Recolta Deltei noastre, necosită
Mai ieri, și răsfoită doar de vînt,
Supusă primenirilor palpită
Acuma omenește în cuvînt.

Cînd am cerut din raft o carte nouă
(Și eu am fost care-am deschis-o-ntîi)
S-a scuturat alb stuful plin de rouă
Și s-a culcat cosit de la călcîi.

Am auzit deodată printre rînduri
Largi strigăte și murmur de mașini
Și glas de păsări coborît pe grînduri
Și sălcii fremătînd din rădăcini.

Crescut în preajma Dunării și-a Mării,
Subțire codru, prins de ape, dens
Transfigurat prin ramurile țării
S-a revărsat azi stuful plin de sens.

Cînd cartea-și spune ultimele rînduri
Și gata sînt s-o-nchid îmbogățit,
Trimit întîi buchetul meu de gînduri
Spre oamenii ce-n Deltă au trudit.

PAUL DIMA

CITIȚI ÎN ACEST NUMĂR:

- Buzescu la televiziune de C. Prisnea pag. a 2-a
- Trei sate de Baruțu T. Arghezi pag. a 3-a
- Zile de iarnă la Beltiug pag. 4-5
- Știință pentru toți pag. a 6-a
- Schimb de mesaje între N. S. Hrușciov și John Kennedy pag. a 7-a

BUZESCU la TELEVIZIUNE

Dincolo de jumătatea drumului dintre Alexandria și Roșiori, se află comuna Peretu. Anul trecut prin noiembrie am trecut pe la dînșii. Comună mare, peste opt mii de suflete. Vreo trei mii șase sute de familii cu peste 5 000 ha teren arabil sînt organizate în două gospodării colective: una mai veche, „Unirea", înființată în 1959, alta mai nouă din 1960. Am vizitat grajdurile, magaziile, pătulele uneia din gospodării și m-am întreținut cu președintele sfatului popular comunal, care m-a însoțit în această vizită. De la dînsul am aflat că în ultimii ani s-au construit din nou sau au fost refăcute aproximativ șapte sute de case. Au un dispensar cu doi medici ajutați de trei cadre medii. După eliberare erau în Peretu cel puțin două mii de analfabeți. Acum au două școli elementare de patru ani și o școală de opt ani, (una de patru și cea de opt ani sînt construite în anii aceștia). Numărul copiilor din școli atinge cifra de 1 287; de ei se ocupă 40 de învățători și profesori. În construcție, început din iunie anul trecut, se află un adevărat palat de cultură, căminul lor cultural, care va costa nu mai puțin de un milion și ceva de lei. M-am oprit ceva mai pe îndelete la biblioteca comunală, unde cele 7 300 volume sînt gospodărite și împrumutate de către bibliotecarul Ilie Stanciu. Ilie Stanciu este o figură interesantă de activist cultural. L-am văzut la repetiția de la școală, interpret, în montajul muzical-literar **„Pămînturile s-au făcut ca marea"**. La biblioteca aceasta sînt înscriși aproape 1 500 de cititori din care 1 200 țărani colectiviști. În afara acestei biblioteci mai există o bibliotecă filială și două mobile. Biblioteca de la școala de opt ani are și ea două mii de volume și 917 cititori din rîndurile elevilor. Am răsfoit cîteva din fișele de cititori aflate pe masa tovarășului Stanciu.

Iată fișa lui Florea Soreață, brigadier zootehnic, care în ultimele cinci luni a citit treizeci și două de cărți și broșuri, cele mai multe de specialitate: **„Creșterea vacilor de lapte", „Producerea și igiena laptelui", „Cum putem îmbunătăți rasele de animale", „Porumbul de siloz"** și altele.

L-am întrebat pe Ilie Stanciu care-s cărțile care circulă cel mai mult și care este durata medie de ședere a unei cărți la un cititor.

Cele cincisprezece exemplare din **„Mitrea Cocor"** lipseau din bibliotecă, fiind toate împrumutate. Aceeași situație cu cele șase exemplare din **„Setea"** lui Titus Popovici. **„Neamul Șoimăreștilor", „Nicoară Potcoavă", „David Copperfield"**, cărțile lui Jules Verne și **„Fabulele"** lui La Fontaine au o soartă asemănătoare. Ce-i drept, după șapte, opt, cel mult zece zile exemplarele din aceste cărți își fac din nou apariția pe masa tovarășului Stanciu, dar n-apucă să fie așezate în raft, alți cititori așteptînd rîndul la dînsele.

Tovarășul Ilie Varză are 57 de ani. De la 23 februarie și pînă la 11 noiembrie 1962 împrumutase patruzeci și nouă de cărți. Între Slavici și Șerban Nedelcu — cu „Învățătorii" — am găsit pe fișa lui Ilie Varză și **„Povestirile"** lui Andersen. Mi-a povestit atunci Ilie Stanciu că moș Varză, cotrobăind prin **„Călăuza bibliotecarului"**, care se găsea pe masă, a găsit întrînsa un articol despre **„Accesul liber la raft"**. S-a uitat puțin peste dînsul și apoi m-a întrebat:

— Cum vine asta, măi Ilie?

I-am explicat. După care moș Varză mi-a zis:

— Și cînd te gîndești, Ilie, că la noi în sat avem primul magazin pe regiune cu autoservire. De un an de zile. Vinde zilnic de patru pînă la șase mii de lei. Și n-a lipsit în vremea asta nici de-un leu marfă din magazin. Și-aici în Vlașca ne ieșise vorba că „tăiem gîtul calului ca să-i luăm clopotul". Vezi măi, Ilie, eu zic că și aici e revoluția...

★

Din Peretu am alergat la Buzescu. Buzescu-i înapoi pe drumul Alexandriei. Aici trebuia să vedem echipa de dansuri a căminului cultural, care se pregătea pentru spectacolul de miercurea ce venea și pe care urma să-l prezinte la televiziune. Buzescu la televiziune. Și asta-i o revoluție. Pentru că și aici jumătate din populație era formată la eliberare din analfabeți. Colectivizarea s-a terminat aici în 1960. Gospodăria colectivă este o gospodărie bună. Are nouă grajduri, două saivane, patru pătule, patru magazii, patru puiernițe, două remize, o crescătorie de păsări, patru maternități pentru scroafe, două ateliere, și aproape trei milioane lei fond de bază.

Pe scena celui de al III-lea Festival „I. L. Caragiale", artiștii amatori din Peretu, regiunea București, au prezentat montajul literar-muzical „Pămînturile s-au făcut ca marea"

Ne-am dus direct la cămin unde artiștii amatori ne așteptau ca „pe spini". Erau în ziua aceea vreo trei nunți în comună și era ceasul aproape două, iar ei ne așteptau de pe la opt dimineața.

În cîteva minute „orchestra", ce-i drept incompletă, a fost scoasă de la o nuntă și suita de dansuri a început cu „Mănciulescu".

„Mănciulescu" este o horă largă specifică Burnasului; se merge pe o singură parte, sau în două părți, la voia dansatorilor, cu legănarea brațelor. Apoi au trecut la „Rogojină". Dansul acesta sugerează mișcările de împletire a firelor de papură. E un fel de horă, cu mîinile pe umeri cu deplasări la dreapta și la stînga. După aceasta a urmat un joc de perechi, cu deplasări înainte și înapoi sau cu învîrtire pe loc în perechi sugerînd spoitul; de aceea-i și zice „Bidineaua". După un alt joc intitulat „Băluța" au trecut într-un joc de mare virtuozitate, ținîndu-se cu mîinile pe umeri, bătînd cu picioarele în podea în timp și contratimp și cu „încîrligele". Jocul acesta este intitulat „Balta". Apoi a urmat „Orzulețul", care vă mărturisesc că datorită unei mișcări foarte largi de brațe și de cap, ca legănarea unui lan în adierea vîntului, dădea imaginea unui lan de orz.

Jocul următor, un joc de linie, cu mîinile la spate și cu încrucișarea în față a picioarelor în zig-zag se numește „Cotita". După acesta a urmat „Bugeacul", cel mai răspîndit joc din Valea Dunării — echivalent cu „Rustemul" din Oltenia — joc de cerc, cu încrucișări mari și mici ale picioarelor și legănarea brațelor din față în spate și-n sus, și-n cele din urmă jocul de minunății „Jianul" cu încrucișări de picioare în față și spate, încrucișări îmbinate cu bătăi în timp și contratimp și care a închis suita, încîntînd satul adunat la iuțeală și îngrămădit în spațiul restrîns al căminului, o parte bulucindu-se la ușa și geamurile lui. Au dansat exact șapte minute. O bogăție de dansuri, de mișcări și ritmuri, o comoară de frumusețe, de entuziasm și bucurie.

Costumul fetelor e acela care se poartă în Vlașca. Ia cu altiță roșie și neagră: peste fustă, zuvelcuță; fotă și bete.

Flăcăii poartă pantalon alb cămașă albă cu altiță neagră sau roșie, brîu roșu, căciulă neagră cu pană de păun și colilie.

Sînt toți țărani colectiviști. Patruzeci de dansatori de la patrusprezece la patruzeci și doi de ani. Ștefana Ciofalcă e cea mai mică. Constantin Toma, brigadier, cel mai în vîrstă. Are și doi nepoți. Și brigadierul Florea Ciofalcă și socotitorul și trei șefi de echipă fac parte din echipa de dans. Lui Florea Ciofalcă i-a mai născut ieri nevasta un băiat, pe lîngă fata pe care o aveau.

Președintele gospodăriei, tovarășul Dumitru Tîrcolea, ni-i prezintă pe fiecare. Tot el ne spune că în comună s-au făcut peste patru sute de case noi; alte patru sute s-au refăcut. Sînt la Buzescu peste șapte sute de biciclete și 46 motorete, scutere și motociclete. Au și ei 24 de cadre didactice la cele două școli, una de patru și alta de opt clase. Aceasta din urmă e construită de curînd. Și clădirea sfatului popular a fost reconstruită nu de multă vreme. Unde se mai pomenea înainte la Buzescu de magazin mixt, de baie comunală?

Unde s-a pomenit vreodată ca Buzescu s-ajungă la televiziune?

L-am întîlnit pe tovarășul Tîrcolea la studioul din Floreasca. Nu l-a lăsat inima să nu vie cu tovarășii săi. Și-am urmărit, la repetiție, împreună, încă o dată, suita de dansuri a celor din Buzescu: Mănciulescu, Rogojina, Bidineaua, Băluța...

Mi-a crescut inima cît pîinea coaptă la test pe care am mîncat-o la dumneata, tovarășe Tîrcolea.

★

Pentru că în ziua aceea am rămas la masa de amiază la tovarășul președinte al gospodăriei colective din Buzescu. Cu prilejul acesta și îndemnat mai ales de tovarășul de la regiunea de partid care era cu noi, Dumitru Tîrcolea ne-a povestit cum a fost el criticat la o adunare de partid.

— Era prin 1960 — începu el. — Eram tînăr, aveam doar 24 de ani. Acum am mai îmbătrînit — se lăuda el. Drept să spun, fața smeadă, trăsăturile energice, figura lui gravă și plină de răspunderile lui care nu sînt mici, îl arătau mai în vîrstă.

— În anul acela am avut o recoltă foarte bună. Gemeau hambarele, n-aveam unde pune porumbul. Bani destui împărțisem pe zile-muncă. Ce mai la deal la vale, aveau colectiviștii o situație de invidiat. Primesc într-o zi un telefon de la raionul de partid.

— Tovarășe Tîrcolea, mîine dimineață la orele 8 te prezinți, împreună cu unul din cei mai buni brigadieri ai dumitale, la Turnu. Mai întîi însă pui gospodăria la punct. Ai să primești oaspeți. Și sînt încredințat — îmi spune tovarășul secretar — că ai să-i primești cum se primesc la noi musafirii.

A doua zi dimineața, după ce dau toate dispozițiile necesare — n-am uitat să spun să pregătească și masa la gospodărie — îl iau pe Florea Ciofalcă, și cu el în camion tot o fugă la Turnu. Aici ni se comunică că trebuie să mergem la Beciu la o adunare unde o să luăm cuvîntul. Să vorbim oamenilor, să-i convingem să intre și ei în gospodărie. Totul era limpede. Totuși întrebai și eu așa ca pentru mine:

— Ce fel de oameni sînt cei din Beciu?

— Răi, mă Tîrcolea — îmi răspunde rîzînd un activist care se afla și el de față la discuția noastră.

Știam eu ceva de cei din Orbeasca, dar despre cei din Beciu mai puțin.

Ne suim din nou în camion, și cu Florea împreună, prin Lița și Slobozia Mîndra ajungem pe la 11 la Beciu. Pe drum mă tot gîndisem: „Ce faci cu ei, Tîrcolea? Ce-o să facă ei cu mine?". Cînd ajungem, oamenii erau de mult adunați la școală. Mă uitam la dînșii și mă tot gîndeam, de ce-a spus tovarășul de la raion: „Răi, mă Tîrcolea". O fi vrut oare să mă sperie? Sau așa or fi.

Președintele sfatului popular mă prezintă celor adunați.

Le-am povestit eu atunci tot ce avem, și ce-am făcut în anii aceștia și la urmă, la urmă de tot, după ce le-am povestit tot ce eram eu în stare să le povestesc, le zic:

— Ei? Acum cine nu crede și dorește să se convingă, să vină cu noi, la gospodăria noastră din Buzescu, să vadă cu ochii și să se convingă. Avem un camion la poartă. Cine vrea, să poftească

S-au urcat în mașină vreo patruzeci. I-am adus la noi, i-am ospătat, i-am repartizat pe la colectiviști. Am umblat pe la vecini. I-am dus în poduri și în pivnițe, le-am arătat, le-am explicat. Mulți, foarte mulți s-au convins. I-am culcat pe toți pe la casele noastre. Cîți n-am culcat eu la mine în anii aceștia!

Cetățeanul care s-a culcat la mine în seara aceea, s-a sculat pe la miezul nopții, m-a trezit și pe mine și mi-a cerut să-l duc din nou la Toma Constantin, gospodarul pe care el îl vizitase în cursul zilei. Aprind lampa, mă îmbrac și-l întreb:

— Dar ce, omule, nu poți dormi? Ce vrei de la Toma? Ai uitat ceva la dînsul?

— Vreau să văd dacă ce mi-a arătat ziua, nu cumva era împrumutat de la gospodărie.

Să nu credeți că nu m-am dus și l-am sculat pe om, ca să se convingă și-n puterea nopții. Ce să faci? Omul meu era Toma necredinciosul!

A doua zi dimineața înainte de plecare, ce-mi veni în cap. Să nu plece oamenii cu mîna goală. Și cum la Beciu erau două colective tinere, zic, să le trimit două scrofițe-n dar, că doar n-om sărăci noi din asta. Zis și făcut. Cînd să le dau în primire, să vezi ceartă între colectiviștii din camion. O scrofiță era mai mare și una ceva mai mică. Fiecare reprezentant al colectivei vroia pe cea mai mare. Pînă la urmă s-au împăcat.

Ce-o mai fi fost după plecarea camionului nu știu.

După puțină vreme, vreo două sau trei săptămîni, plenară la Turnu. Deodată aud pe tovarășul prim-secretar, care făcea o dare de seamă, că mă critică. Mă critică și nu așa, cu duhul blîndeții. Nu! Mă critică tare. De unde, cum și cu ce drept fac eu daruri din avutul obștesc? Ce, dau dintr-al meu? Și dă-i, și dă-i în Tîrcolea

La un moment dat, nu mai pot răbda. Și mă ridic de la locul meu și spun:

— Tovarășe prim-secretar, le plătesc eu și gata, ce mai la deal la vale. Eu am vrut să fac un lucru bun. Dacă nu-i voie, atunci le plătesc eu.

Credeți că s-a prins: aș, de unde!

La sfîrșitul ședinței aud pe tovarășul prim că strigă tare:

— Să rămînă Buzescu.

Am rămas. Ceilalți ieșiseră. Cînd aud pe tovarășul prim-secretar:

— Ia vino încoace mă Titi.

— Lăsați tovarășe prim-secretar, ați dat în mine cît ați vrut.

— Am dat, și pe bună dreptate... ca să nu facă și alții...

Așa am primit eu critică la Turnu...

CONSTANTIN PRISNEA

Formația de dansuri a căminului cultural din Teregova, regiunea Banat

Trei sate

Am pornit-o prin cîteva sate din jurul Bucureştilor, între două zăpezi şi la răspîntia celor doi ani, unul trecut şi altul abia venit şi prevestitor de bucurie şi belşug.

La Ciolpani am intrat în casa olarului Ilie Stanciu. Ciolpani e un sat de cîmpie în care meşteşugul frămîntării lutului şi modelării lui pe roată, în tipare sau din mînă este cunoscut cale de şapte poşti. Strachina ori oala făcută de mîinile lui Ilie Stanciu după obiceiul vechi, cu marginea de sus mai groasă şi parcă mai adîncă decît altele şi date la foc înăbuşit în cuptorul lui de pămînt, au ceva din frumuseţea dură a vaselor arhaice — meşterul Stanciu nu le-a văzut niciodată, nici măcar la muzeu, dar le are în sînge! Vasile, fiul lui, pune lutul în tipare scoţîndu-l cu reliefuri pe placul cumpărătorilor de azi de prin tîrguri.

— Cînd eram noi mai tineri, spune bătrînul olar, lucram pe din două. Eu făceam pămîntul şi oalele şi femeia mea Paraschiva le punea flori cu zmalţ şi le dădea dungi cu coada lingurii...

Simţeam din adîncimea ochilor lui că ar fi din nou în stare să-şi reia meşteşugul întrerupt: a promis că la primăvară o să încerce să mai învîrtească o dată roata lui de olărit...

Piscul e celălalt sat peste o vîlcea şi în dosul unei păduri, întins pe-o latură a lacului Scroviştea. Case curate, podeţe albe, căni şi oale puse în uluci. Mai toţi sătenii sînt şi aici olari care duc meşteşugul din tată-n fiu. Pridvorul caselor e de obicei încărcat de oale şi ferestrele cu muşcate.

În Pisc am dat de Marin V. Neculai — un bărbat subţirel, cu ochi de foc, frămîntat tot. El ia bulgărele de pămînt în mîini, rupe din el o bucată şi îi dă între degete fel de fel de forme: un berbec, un căluţ, cocoş singur, cocoşel şi puiculiţă împreună, iezi. El le numeşte fluierite pentru că pe o gaură fluieră. Nu-s mai mari decît un deget.

Căluţul lui are coama tremurată, grumazul tare, crupa dreaptă şi viguroasă: are ceva în expresie din calul năzdrăvan al lui Făt-Frumos. Cocoşul lui cîntă, iezii zburdă cu adevăratelea... Meşterul Neculai se sperie cînd îi lăudăm fluieriţele şi cînd ne aude vorbind despre ele cu nişte vorbe pe care poate că nu le-a mai auzit niciodată.

— Nu ştiu ce găsiţi dumneavoastră la fluieriţele astea!? Eu le fac pentru Obor şi acolo le dau pe trei parale...

Peste lac, un alt sat se cheamă Buriaşi. Aici am regăsit strănepoţii haiducilor de altădată — oameni dîrzi, voinici, păstrători ai obiceiurilor şi costumelor vechi în înfloriturile cărora sînt ţesute şi armele lor de luptă. Vechiul Codru al Vlăsiei care i-a adăpostit în vremurile de restrişte îşi trimite azi vînturile mai legănate peste sat. Prin mijloc şi printre casele albe care-şi întind ograda pînă în drum, şerpuieşte calea veche a poştalioanelor.

— Ăsta e „Drumul sării", ni se spune în sat. Se zice că pe aici treceau carele cu sare de peste munţi dincolo de Dunăre... S-au descoperit şi nişte urme vechi...

Buriaşii sînt dansatori grozavi. Pasul lor bătut, hora lor vijelioasă, taraful lor ţărănesc au izbucnit din satul altădată necunoscut pînă la Festivalul de cîntec şi joc din Bucureşti

Buriaşii au un joc „Arnăuţeasca" pe care-l joacă numai ei. Se mai aud în sat şi cîntece bătrîneşti pe care abia şi le mai aduc aminte — cîte unul cîntă răscoalele lui 1907, altul vitejia lui Iancu Jianu... I-am văzut jucînd şi i-am auzit cîntînd: nu seamănă cu nimeni şi felul lor de a fi e numai a lor.

I-am întrebat cu ce se ocupă. Cei mai mulţi sînt ceferişti, cîţiva tăietori de lemne în codru, alţii frămîntă lutul şi fac şi ei oale. Femeile mai ţes cînd au vreme, cîte o cămaşă cu flori şi dediţei după vechile cămăşi haiduceşti. Duminica se strîng la căminul cultural tineri şi vîrstnici, cîntă, joacă şi vorbesc punîndu-şi serios la cale activitatea lor.

— Vă daţi seama dumneavoastră oameni buni, taică Stanciule, vere Neculai, Codin şi Ioana din Buriaşi, că ce faceţi şi ce împletiţi cu mîinile, cu gîndul şi cu dragoste reprezintă un mare meşteşug, un meşteşug de mare artă despre care se scrie în cărţi şi se vorbeşte în toată lumea?

— Dacă nu supără pe nimeni ce facem, sîntem şi noi mulţumiţi...

Nici taica Stanciu, nici vărul Neculai sau Ioana şi Codin şi nici unul dintre fraţii, tătînii şi vecinii lor nu ştiau că mîinile lor clădeau de două mii de ani bogăţia sufletească şi materială a unui popor. Munca lor, lutul, ţesăturile, jocul şi cîntecele au ajuns azi ştiute, căutate şi preţuite la valori pe care niciodată săteanul din Ciolpani, Pisc sau Buriaşi nu şi le putea închipui altădată. Iată şi de ce condeiul a încercat să însemneze cele aflate, cu convingerea că lucrului frumos i se cuvine un cuvînt de laudă.

BARUŢU T. ARGHEZI

Simion Ardeleanu este colectivist în comuna Zărand, regiunea Crişana şi are respectabila vîrstă de 87 ani. El primeşte ajutor de bătrîneţe de la gospodăria colectivă. Iată-l citind o scrisoare de la nepotul său, care este în armată.

SENSUL FERICIRII

Drumul care duce de la Corneşti pînă la sediul gospodăriei colective „Petőfi Sándor" din Plăieşti, raionul Turda îţi cere cam 30 de minute.

Demeni Paul, preşedintele, a făcut de multe ori acest drum. Dar în dimineaţa aceea păşea repede, cu mîinile îndesate în buzunarele scurtei. Din cînd în cînd întorcea capul peste umăr să vadă dacă Sas Paul, inginerul gospodăriei „se ţine bine".

Simţea că-l apasă răspunderi mari. Reîntoarcerea la pămînturile acestea, pe care le iubea la fel ca şi pe oameni, îi crea un sentiment de satisfacţie. Se gîndea la multe, dar mai ales la ce vor avea de făcut acum. Atunci, prin faţa ochilor îi trecu ca o străfulgerare chipul fiecărui brigadier: Nagyi Dionisie..., Borbelyi Iosif..., Egryi Francisc..., feţe arse de vînt, cu linii sobre, care trădează hotărîre şi dîrzenie.

Îşi pipăi în buzunarul din dreapta carnetul şi zîmbi cu încredere. Îl cumpărase la plecare. „Poate în Bucureşti nu voi avea timp", îşi zise.

Şi acolo, la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naţionale, Demeni Paul, preşedintele gospodăriei colective din Plăieşti, era numai ochi şi urechi la cei ce se perindau la tribună. Nota în carnet, bătea frenetic din palme, pătruns de lumina imensă care inundase sala de la un capăt la altul.

În zilele sesiunii îşi scrisese el cîteva cuvinte, pe care, după ce chibzuise, i le citise şi inginerului: „la noi gospodăria e mare. Colectivizarea întregului sat am încheiat-o în 1959. Oamenii muncesc bine şi pun multă inimă în ceea ce fac. Dar acum va trebui să începem altfel. Să dezvoltăm unele sectoare cam neglijate, mai ales sectorul zootehnic. Grădinăritul ne aduce şi el venituri frumoase".

Cuvintele acestea le-a rostit faţă de brigadieri în mai multe seri la rînd, le-a spus şi colectiviştilor şi adunării generale şi ni le-a spus şi nouă într-una din serile săptămînii trecute, cînd am rămas pînă tîrziu la sediul gospodăriei de vorbă cu preşedintele.

Puţină „chimie"

Reacţiile chimice sînt întotdeauna impresionante.

Substanţe cu diferite proprietăţi străbat un sistem de retorte şi eprubete, îşi schimbă valenţele şi rezultă substanţe cu proprietăţi noi.

În gospodăriile colective mari ai întotdeauna impresia că te afli într-un laborator uriaş. Cifrele născute din chibzuiala preşedintelui, a inginerului agronom şi a consiliului de conducere trec ca prin nişte minunate retorte în inimile şi prin mîinile colectiviştilor şi se materializează în realităţi palpabile, pe care le îndrăgim cu fiecare zi mai mult. Dar comparaţia cu reacţiile chimice merge numai pînă la un anumit punct.

În cursul procesului amintit intervine prezenţa umană, ca un catalizator, fără corespondent în chimie. Se ciocnesc idei, se transformă oameni şi simţi distilarea în timp a conştiinţei pînă la ceea ce se numeşte conştiinţă comunistă. Pe concret, aceasta se întîmplă nu în fapte extraordinare, cum sîntem tentaţi să credem, ci în munca obişnuită de zi cu zi.

La Plăieşti, vara trecută a fost secetă şi vitele au cam slăbit. Spre toamnă, se punea problema asigurării bazei furajere astfel încît producţia de lapte să nu aibă de suferit. Şi atunci comunistul Apaczayi Antal a luat iniţiativa construirii, din resurse locale, a unei tocătoare, care despică longitudinal tuleul de porumb, ceea ce ridică calitatea silozului şi duce la mărirea producţiei de lapte. Tocătoarea înlocuieşte munca manuală a 100 de oameni, despicînd 6 vagoane în timp de 10 ore.

Tot atît de important ca şi această inovaţie este faptul că Apaczayi Antal a luat singur hotărîrea. De altfel, grija pentru avutul gospodăriei a devenit la Plăieşti, datorită organizaţiei de partid, un atribut al fiecărui colectivist.

Tot din cauza secetei, păşunea era slabă şi producţia de lapte era periclitată. Atunci mulgătorul Baboş Iuliu a venit la preşedinte şi a spus că vitele cu lapte trebuie aduse seara la grajduri şi hrănite suplimentar.

Cînd îţi vorbeşte despre aceste lucruri, preşedintele gospodăriei din Plăieşti este fericit. E acea fericire pe care o trăieşte şi chimistul cînd observă solidificîndu-se la capătul eprubetei substanţa pe care o doreşte.

Rezonanţa cifrelor

A doua zi dimineaţa eram în faţa gospodăriei colective şi-l aşteptam pe preşedinte. Trebuia să se întoarcă de la unul din grajdurile care se construiau atunci. Fusesem şi noi cu o zi înainte. Este vorba de un grajd mare, pentru 125 de vaci. Apa va fi adusă mecanizat de la o distanţă de 800 metri. Acum, voiam să ne convingem şi „cifric" în ce măsură prinde viaţă formula din carnetul preşedintelui.

Discuţia a început tot cu o formulă: „Rezolvăm acele probleme de maximă eficacitate pentru întărirea economico-organizatorică a gospodăriei colective. Nu scăpăm niciodată din vedere în ce măsură cutare sau cutare lucru contribuie la sporirea venitului gospodăriei" — îşi începu preşedintele vorba. Dar nouă ne trebuiau cifre. Am intrat la contabilitate. Ne interesa cum stau lucrurile în sectorul zootehnic. Iată ce am notat:

În prezent, gospodăria are aproape 400 de bovine. În anii următori numărul lor va creşte simţitor. Acum, la fiecare 100 ha. revin 50 de bovine. „După cum vedeţi, am depăşit încă de pe acum prevederile planului, în care se spune că la sfîrşitul anului 1965 pentru fiecare 100 ha. trebuie să revină 46 de bovine", interveni în discuţie Sas Paul, inginerul gospodăriei colective.

În anul trecut gospodăria a contractat cu statul 100.000 litri de lapte. În anul acesta, cantitatea contractată se va dubla. Creşterea oilor aduce venituri însemnate gospodăriei. Suprafaţa rezervată grădinii de legume va spori cu încă 10 hectare.

Pe bună dreptate preşedintele are de ce să fie fericit.

NICOLAE STOE
şi
TEODOR CRIŞAN
corespondenţi

Zile de iar

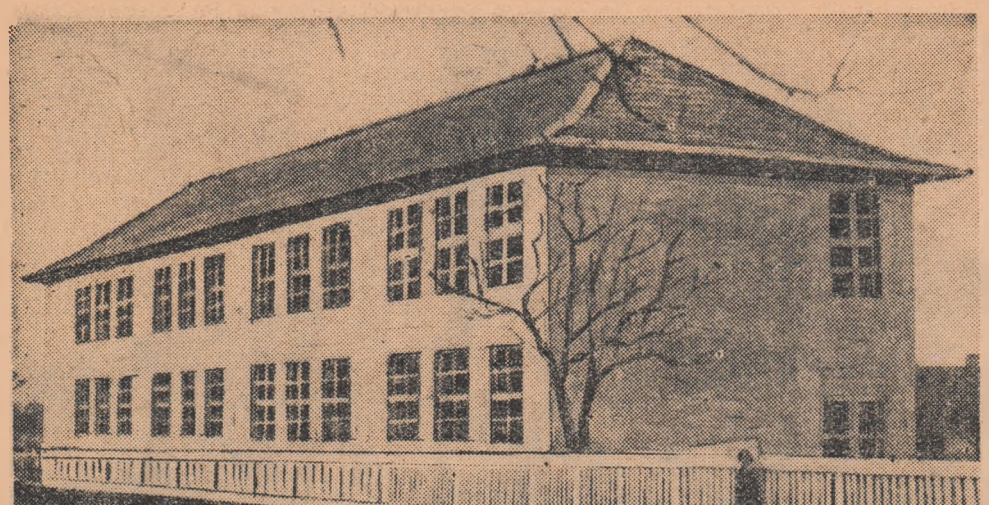

Noua clădire a școlii din Beltiug

Afară ningea liniștit, ca într-o cunoscută poezie a lui Coșbuc. Zăpada proaspătă punea căciuli albe pe acoperișurile țuguiate ale caselor și anina în rămurișul desfrunzit al pomilor iluzia înfloririi din luna mai. Trîmbe leneșe de fum se ridicau din hornuri, iar în ferestre, mîna meșterului ger zugrăvea fantastice petice de grădină cu flori de brumă și gheață sclipind diamantin. Intrase statornic alba-n sat, albise cîmpul și dealurile, ogrăzile și drumurile. Și din văzduhul plumburiu se cernea neostoită ninsoarea, cu foșnet moale de mătase.

Dar satul nu l-am găsit amorțit și înced, cufundat în tradiționala hibernare de altădată. Nu l-am găsit așteptînd doar să treacă una după alta zilele mohorîte și reci — ci dimpotrivă. era într-un freamăt activ, preocupat să fructifice timpul, ceas de ceas, cu deosebire pe planul vieții spirituale. Satul se numește Beltiug. E undeva în partea de miazănoapte a țării la vreo 35 de kilometri de Satu Mare, spre Zalău. Așezare străveche, de existența căreia atestă mărturii scrise cu multe veacuri în urmă, Beltiugul și-a depănat firul unei istorii zbuciumate pe o vatră statornică, la poalele dealurilor prelinse din cele mai depărtate culmi ale munților Codrului. Ar fi multe de spicuit din mărturiile acestui trecut, despre huzurul grofilor stăpînitori, despre suferința și răzvrătirile iobagilor însetați de pămînt și dreptate, despre tradițiile și obiceiurile stratificate în decursul vremurilor pînă în zilele noastre cînd plugul deșteleniri a pătruns adînc în ele, răsturnînd brazdă nouă. Nu acesta este însă obiectul însemnărilor de față. Ci, poposind la Beltiug într-o zi obișnuită de ianuarie, cu ninsoare și geruială, să vedem cum pulsează viața satului, cu se se ocupă oamenii azi și ce-i preocupă.

E dimineață. În zăpada moale sînt întipăriți, ca scrisi pe o coală albă, primii pași ai satului. Încotro și-au croit cărări? Spre sfatul popular, spre sediul gospodăriei, spre bibliotecă, sau spre noile construcții zootehnice. În treacăt fie spus, și acum iarna, din 1 300 brațe de muncă ale gospodăriei. aproximativ 400 au de lucru zilnic în sectorul zootehnic, la transporturi etc., ceea ce înseamnă un prim pas spre permanentizarea muncii pe întregul parcurs al anului. Producția are deci o continuitate. caracterul ei sezonier care făcea din iarnă la sate un anotimp mort, neproductiv, începe să se atenueze, tinzînd să dispară. Fapt deosebit de semnificativ dacă ne gîndim că gospodăria colectivă „Karl Marx" a împlinit la 13 ianuarie doar trei ani de la înființare, iar de la colectivizarea completă a comunei (Beltiugul și satul aparținător Bolda) a trecut doar un an și cîteva luni.

Iată-ne la sediul gospodăriei. În sala de festivități s-au și adunat dis-de-dimineață peste 120 de persoane, bărbați și femei. vîrstnici și tineri, localnici și oaspeți din satele învecinate: Ghirișa, Junj. Stîna și Soconzel Sînt cu toții agitatori. Timp de trei zile ascultă expuneri. pun întrebări participă la discuții.

Printre alte expuneri este și aceea pe care o ține acum Vasile Verbici, președintele gospodăriei din Beltiug.

În sobă duduie focul, florile de gheață din ferestre se topesc, lăsînd să se vadă distinct fulguiala lentă de afară. Treptat. însă, după primele clipe de foială, oamenii uită de iarnă, atenția fiindu-le captată de firul expunerii. În carnețele se fac primele notări, scîrțîitul băncilor și tropotul picioarelor încetează; legătura între vorbitor și auditor este acum deplină. Tînăr și ca om (30 de ani) și ca președinte (de-abia în februarie se împlinește un an de cînd a fost ales), Vasile Verbici își învinge repede sfiala față de atîtea priviri atintite asupră-i, fiind el însuși furat de interesul temei. Puțin oficial la început, cu pauze vădind preocuparea de a găsi cuvintele cele mai potrivite, glasul lui capătă sunetul firesc, obișnuit, cu acea vibrație de pasiune care l-a făcut îndrăgit și respectat de oameni. În ajun își făcuse un punctaj amănunțit de idei, cifre și date încolonate sistematic, pe puncte și capitole — vorbind însă abandonează filele acelea pe masă, nu mai are nevoie de sprijinul lor. Le reproduce din memorie, unde toate sînt gravate adînc, cîntărite, chibzuite în decursul muncii de zi de zi. E și normal, doar vorbește despre dezvoltarea gospodăriei și despre perspectivele ei de viitor.

...E o gospodărie mare, cu 2.600 hectare de pămînt, cu șapte brigăzi de cîmp și două brigăzi zootehnice, cu un fond de bază care atinge în prezent două milioane și jumătate de lei. Neavînd la început nici un fel de construcție, nici măcar sediu, colectiviștii s-au apucat cu sîrg să-și construiască. Și au în prezent 8 grajduri pentru bovine, cu o capacitate de 110 capete fiecare, două maternități de scroafe (de cîte 120 capete), o îngrășătorie pentru 600 de porci, o magazie de 80 vagoane, șase pătule de porumb, cu o capacitate totală de 50 de vagoane, un port-bascul, o moară cu ciocane, două cotețe pentru cîte 1500 păsări. Aveau la început doar 222 bovine (din care 57 vaci cu lapte) iar acum au ajuns la 761, din care 241 vaci cu lapte; aveau 460 ovine și au acum 1.047, din care 380 oi-mame; porcine n-aveau de loc și au acum 641 capete, din care 99 scroafe fătătoare; de asemenea n-aveau nici un fel de păsări și au acum 2.500 găini...

Toate acestea au mers bineînțeles mînă în mînă cu creșterea buneistări a colectiviștilor. În scurtul răstimp de la înființare și mai ales de la colectivizarea completă a comunei, 58 de colectiviști și-au făcut mîndrețe de case noi: vreo 130 și-au cumpărat aparate de radio, peste 200 și-au tras lumină electrică, 60 și-au cumpărat mobilă nouă, modernă, mulți și-au luat masini aragaz; cît despre numărul bicicletelor, o precizare a numărului lor ar fi destul de dificilă pentru că este în continuă creștere. În tot cazul se apropie de trei sute.

Dar să ne întoarcem cu fața spre viitor. Ce va aduce nou anul care de-abia a început? Răspunsul este conținut în planul gospodăriei: de pe cele 850 hectare semănate cu grîu se va obține o producție medie de cel puțin 2.000 kg., iar de pe cele 441 hectare cu porumb (cu 40 hectare în plus față de anul trecut) o producție medie de 3.500 kg. boabe. Vor fi cumpărate din fonduri proprii încă 25 de vaci cu lapte, iar din credite 40 vițele; din cei 350 viței prevăzuți a fi obținuți de la vacile gospodăriei, jumătate (vițelele) vor fi oprite pentru prăsilă. Vor spori și mai mult efectivele de ovine, porcine și păsări, vor fi construite încă două grajduri pentru 140 capete de tineret bovin, o magazie de 40 vagoane, un saivan de iarnă pentru 1000 de oi, trei pătule de cîte 10 vagoane, un atelier de rotărie, fierărie și lemnărie, vor fi împrejmuite grajdurile cu gard de sîrmă. Suprafața arabilă a gospodăriei va crește cu încă 25 hectare prin defrișarea pășunilor și a viei hibride slab productive. Pe baza contractelor încheiate vor fi livrate statului 33 vagoane de grîu, 45 vagoane de cartofi și 10 vagoane de porumb în afară de cînepa de fuior de pe 30 hectare, cînepa de sămînță de pe 20 hectare. floarea soarelui de pe 145 hectare, tutunul de pe 20 hectare și zarzavaturile de pe 10 hectare. Tot pentru buna aprovizionare a oamenilor muncii cu produse agro-alimentare și a industriei cu materii prime, colectiviștii vor livra statului 41,4 tone carne de bovine, 76 tone carne de porc. 3600 hl. lapte de vacă și 4,4 tone lînă, 3 000 găini. Și, cu toate că pe planul vieții personale a oamenilor nu pot fi date anticipat cifre, totuși se poate spune încă de pe acum fără teama de a greși, că nivelul de trai al colectiviștilor va crește și mai mult. Vor fi clădite noi case corespunzătoare cerințelor de confort ale colectiviștilor, vor fi modernizate altele, se va extinde electrificarea, belșugul și bunăstarea generală vor urca încă o treaptă. Aceasta este o certitudine de neclintit decurgînd din realitatea mereu înnoitoare a satului colectivizat.

Înfățișînd prevederile de plan chibzuite gospodărește, în care creșterea producției, întărirea economică și organizatorică a gospodăriei, sporirea avutului obștesc apar ca determinante nemijlocite ale îmbelșugării și înfrumusețării neîncetate a vieții colectiviștilor, tînărul președinte adoptase acel grai viguros al certitudinii, vădind o adîncă încredințare că toate acestea vor fi realizate întocmai. Era de-a dreptul impresionantă privirea lui scăpărătoare de bucurie și mîndrie, multiplu răsfrîntă în privirile agitatorilor adunați acolo să-l asculte...

S-au pus apoi întrebări, s-au dat răspunsuri. Pe Dumitru Bandula din satul Junj îl interesau problemele de organizare a muncii; Gheorghe Tetiș din comuna Stîna a cerut amănunte despre distribuirea diferențiată a rațiilor de furaje pe cap de animal iar Alexandru Caița vrea să afle ca să poată compara cu situația de la ei din Junj, cum a fost retribuită munca la cosit și la seceriș; Iosif Grosu din Soconzel a vrut să știe ce producție de lapte au obținut beltiugănenii de la fiecare vacă furajată; iar consăteanul său Ion Petcaș s-a interesat îndeaproape de normele aplicate la construcții. La Beltiug s-a făcut risipă de zile-muncă în 1962? a întrebat Iuliu Caița din Junj. Nu, la noi sarcinile au fost realizate mie de 2.000 zile-muncă — a sile Verbici... Se întrețeseau a derivate, se dădeau noi completare; între vecini, cir binevoitoare, replici glumețe, turi, ceea ce era departe d cîtuși de puțin fondul serios tuirii și bogatele învățăminte turor.

Apoi, oaspeții însoțiți de ga nit să viziteze noile acareturi dăriei, să vadă cum sînt îngr lele, cum sînt rezolvate concr rate probleme care-i interesa întrebări și răspunsuri, notări observații făcute ici și colo, t îmbogățind schimbul de experi trivă de folositor oaspeților c lor.

În zăpada moale, proaspătă, cărări — cărări în sat și împre sînt răspîndite construcțiile. Ș cernea neostoită ninsoarea, cu de puf sclipitor...

Raze de lumină

La Beltiug te întîlnești peste tot cu căminul cultural. Oriunde te afli, cu oricine stai de vorbă, simți mereu prezența lui vie. Intri la ferma de vaci și într-un răgaz de lucru vezi cîțiva îngrijitori discutînd la un capăt al grajdului. Te apropii de ei și ai să-i auzi făcînd aprecieri despre felul cum a fost interpretată de tineri piesa „Dragoste nu te pripi", de Sutó Andras. La sediu, cîțiva colectiviști, pornind vorba de la starea timpului, ajung la un schimb de păreri despre o seară de experiențe științifice și despre conferința „Vremea și prevederea ei" auzită la cămin cu cîteva zile în urmă. Te duci la saivanul de oi să-l cunoști pe ciobanul Florea Domuță și-l întrebi cum reușește să tundă atîta lînă de la turma sa de oi. Și ciobanul în vîrstă, îți răspunde pe scurt: „Merge după știință". Apoi dacă insiști, începe să înșiruie titlurile de cărți pe care le-a citit. conferințele și lecțiile audiate.

Cine vrea să cunoască viața de azi din Beltiug, preocupările și năzuințele oamenilor de aici, trebuie să apeleze neapărat și la căminul cultural. Căci munca culturală ce se duce zi de zi în această comună nu este altceva decît un răspuns multiplu, în forme variate și atrăgătoare la problemele pe care le ridică viața, la preocupările majore ale oamenilor de aici.

Stai în biroul directorului de cămin și răsfoiești programele de brigadă prezentate în comună anul trecut. Textele, scrise cu îndemînare reconstituie aproape cu exactitate frămîntările și preocupările oamenilor din acest răstimp. Unele sînt închinate fruntașilor din brigăzile de cîmp, altele dedicate exclusiv sectorului zootehnic, unele legate de obținerea unor producții mari de porumb, altele prilejuite de diferite ca toate aceste programe tran proaspăt al vieții și cînd le c simți ecoul și atmosfera sălil care s-au prezentat. În prim acestui an tinerii repetau d program de brigadă. Conți Popularizarea planului de dezv producție al gospodăriei pe an întocmirea planului și la reda tului, căminul cultural și go lucrat aproape mînă în mî cînd adunarea generală va ap brigada artistică va fi gata primul spectacol cu acest prog

Ciclul de conferințe agricole în această iarnă la căminul Beltiug, răspunde de asemenea mele și nevoile agriculturii d Fiecare conferință inclusă în este bine motivată. De exem rința „Cum putem spori fer lului gospodăriei noastre" a în urma faptului că terenurile ale gospodăriei sînt slabe și c șare suplimentară. O altă confe putem obține producții mari soarelui" s-a ținut pornind d că în acest an gospodăria va hectare cu această plantă.

În iarna aceasta, căminul Beltiug folosește într-o măsură și celelalte forme ale activitățiș care și-au dovedit pe deplin e rile tematice ce se desfășoară inginerului agronom, al medic nar și al profesorilor de la ș larg ecou în rîndurile colectiv pre seara tematică „Asigurare rajere — factor hotărîtor în cr malelor" ce a avut loc cu cî în urmă, discută și azi atît cole

Arta țesutului în Bixad, ca și în celelalte comune ale raionului Oaș, transmisă din generație în generație. Iat--o pe găzdoaia Domica Moldo explicînd tinerei Ana Moldovan cum a realizat țesătura unui nou ște

ă la Beltiug

ăzile de cîmp, cît şi cei de la sectorul ehnic. Alegerea acestei teme pentru anifestare culturală de mai mare am- re se datoreşte faptului că gospodăria ctivă trebuie în acest an să-şi lăr- scă baza furajeră, să îmbunătăţească ţele.

ăspunzînd cu promptitudine şi la un l corespunzător la cele mai variate ocupări ale colectiviştilor, munca cultu- din Beltiug îşi lărgeşte continuu şi a ei de cuprindere. Cifrele sînt în eral semne seci şi aride. Dar de multe ele capătă semnificaţia unei imagini. stfel de imagine au realizat cifrele ultate dintr-un calcul făcut împrumutat cărţi în această perioadă de la bibliotecă şi veţi ajunge la cifra de 1.560. Această cifră reprezintă aproape jumătate din numărul total de suflete cît are comuna. La ce manifestări au asistat în acea săptămînă ţăranii din Beltiug? Să le înşiruim. La cele 25 de cercuri de citit, participanţii au ascultat expunerea făcută de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej la şedinţa solemnă a Marii Adunări Naţionale consacrată celei de a 15-a aniversări a proclamării Republicii Populare Romîne. Au mai participat în acest răstimp la o seară tematică despre „Rachete, sputnici, zboruri cosmice", la o seară de experienţe ştiinţifice, au audiat o conferinţă agricolă,

O şedinţă de lucru a comitetului de femei din Beltiug

eună cu Martin Gnandt, directorul că- nului cultural şi cîţiva învăţători, nci cînd socoteam cîţi oameni au fost prinşi în diferite activităţi culturale în sul săptămînii 24 decembrie-1 ianuarie. ţi cîţi oameni au participat la manifes- ile culturale în acest şapte zile? Peste 00. Adăugaţi la această cifră şi pe cei 160 cursanţi de la învăţămîntul agricol de să, pe cei 100 de cititori care au îm- au asistat la o seară literară despre Mihail Eminescu, au vizionat filmul sovietic „Oameni pe pod" şi filmul japonez „Insula", a avut loc o manifestare culturală pentru femei şi o şezătoare cu un program artistic. Comparaţi toate acestea cu imaginea iernilor din trecut, cînd satul era scufundat într-o totală amorţire şi veţi găsi şi sub acest aspect deosebirea ca de la cer la pămînt dintre satul de azi şi cel de ieri.

greu să ridici un clopot de sticlă

Şcoala cea nouă e luminată şi seara, iar levii" continuă să vină neîntrerupt. Urcă ăbiţi treptele şi se îndreaptă spre o sală lîngă laborator. Nu sînt tineri „elevii" re intră în această seară în clasă şi ivesc cu atîta curiozitate aparatele în- rate pe masă. În banca întîia a luat loc om înalt şi voinic. Se foieşte mult nă să se aşeze bine. Nu-i pe măsura lui oită banca cea nouă. Iosif Gabriel e un n de aproape 50 de ani. A uitat şi vre- ea de cînd mergea la şocală. Stă strîmto- t, dar parcă nici nu-i pasă. E tare curios e nerăbdător ca un elev, să înceapă dată. Lîngă el, în celălalt rînd, cam in banca a treia, două tinere, Florica omuţa, şi Ileana Menyhard şuşotesc în oie. Au probabil multe de povestit. orbesc într-una, dar nu slăbesc din ochi şa ce dă din laborator. Sînt curioase şi e ce o să se facă cu atîtea instrumente. Sala e plină pînă la refuz. Cei care u venit mai devreme s-au aşezat pe curi, iar ceilalţi stau în picioare lîngă ereţi sau între rîndurile dintre bănci. V-am invitat în această sală — anunţă eodată directorul căminului, şi în sală ncetează murmurul — la o seară de ex- erienţe ştiinţifice legate de unele confe- nţe pe care le-aţi audiat. Ele vă vor juta să înţelegeţi mai bine cîteva feno- mene din natură despre care noi am mai iscutat".

Profesorul de fizico-matematici, Ion chwartzkopf descrie întîi aparatele care e vor folosi, apoi încep experienţele. Pri- ma trebuie să demonstreze oamenilor resiunea pe care o exercită aerul asupra ucrurilor. La masa de experienţe s-a pus în funcţiune o mică pompă, cu ajutorul căreia se scoate aerul de sub un clopot de sticlă. Cînd vidul s-a creat, profesorul invită pe oamenii din sală să încerce să ridice globul de sticlă. Amatori sînt mulţi, dar nu reuşesc. Atunci din banca a doua se ridică Francisc Urban, un om bine legat şi se îndreaptă cu multă siguranţă spre masă. Încearcă şi el de cîteva ori, nu reuşeşte, dar nu vrea să se dea bătut. Îl îndeamnă oamenii din sală, dar degeaba, clopotul de sticlă rămîne pe loc. Se explică oamenilor pricina acestui fenomen şi ei înţeleg acum mult mai bine tot ce au auzit despre presiunea aerului.

Experienţele se ţin lanţ şi lămuririle continuă. Se încearcă şi emisferele de Magdeburg. Se fac şi experienţe mai simple, la îndemîna oricui, pentru a demonstra cu ce putere apasă aerul asupra obiectelor. Încep apoi alte experienţe. Se freacă nişte bare de sticlă şi ebonită şi acestea capătă deodată proprietatea de a atrage nişte bucăţele de hîrtie şi de soc. Se întîmplă cele mai ciudate lucruri. Dar totul e explicat. Un bătrînel cu părul albit s-a apropiat de masă. Stă acolo cu faţa împietrită şi parcă nu-i vine să creadă că tot ce se întîmplă e adevărat. Cere să se repete din nou cîteva din experienţe şi iată că fenomenele se repetă întocmai.

La plecare, o femeie mai glumeaţă se adresează unui grup de oameni, printre care era şi Francisc Urban: „Ce huidumă de om şi nici clopoţelul cela de sticlă nu l-a putut urni din loc!" „Ce, te pui cu ştiinţa?" răspunse acesta cu voce tare — şi oamenii rîseră cu poftă.

Unde nu se înţelege Ion Merc cu socru-său

Pe aleea de deservire dintr-un grajd -au aşezat cîteva bănci, o masă şi o ablă. Îngrijitorii au terminat programul e dimineaţă şi acum se strîng aici din oată ferma. Vin cu caiete de însemnări n mînă, la o nouă lecţie a cercului zoo- ehnic. Vin cu toţii să-l asculte pe Bar- a Bodó, medicul veterinar, să dezbată împreună cu el o problemă foarte importantă. E vorba de „Hrănirea animalelor după norme furajere". Şi la lecţiile anterioare frecvenţa a fost bună. De acest lucru nu se putea plînge nimeni. Ea n-a coborît niciodată sub 90 la sută. Azi însă dintre cursanţi lipseşte un singur îngrijitor şi acesta motivat. Caz de boală.

E linişte în grajd. Expunerea decurge viu şi atrăgător. Lectorul construieşte ingenios puntea de legătură între partea teoretică a lecţiei, problemele gospodăriei şi munca îngrijitorilor. Auzi explicaţii riguros ştiinţifice despre unităţi nutritive şi urmează imediat referiri din practica locală. Auzi nume de vaci, numere matricole şi de fiecare se leagă o explicaţie sau susţinerea unei afirmaţii. Animalele la care se fac referirile sînt chiar în incinta grajdului, iar cazurile sînt cunoscute de toţi. S-a ajuns la o nouă problemă. Lectorul pune o întrebare. „Azi — spune el — s-a muls de la vacile noastre cu 40 de litri mai puţin lapte decît alte dăţi. Cine ar putea să ne explice cauza acestui fenomen?" Un om mărunţel, mai în vîrstă, se ridică şi dă explicaţii pe loc: „Ieri am avut mulţi vizitatori. A fost stînjenită odihna animalelor. Asta-i cauza, cred eu" — răspunde el. Lectorul încuviinţează din cap, completînd răspunsul cu explicaţii ştiinţifice. „Da, ieri animalele au stat mult în picioare, muşchii lor de sustinere erau solicitaţi şi au consumat din hrana animalelor mai mult ca în zilele obişnuite". Se discută mult şi despre puterea nutritivă a diferitelor furaje. Nu lipseşte nici materialul intuitiv. Lectorul a pregătit cîte o legătură din diferite soiuri de fînuri, pe care le are gospodăria şi le explică oamenilor diferenţa nutritivă ce există între ele. Discuţiile sînt în toi, cînd cere cuvîntul şi Ion Merc, un îngrijitor de viţei. „Vorbesc din practica mea — spune el — şi vreau să propun ca să trecem la hrănirea viţeilor numai cu biberonul. Printre viţeii pe care îi îngrijesc sînt şi din acei pe care îi hrănesc cu biberonul şi din cei care se alăptează de la vaci. Apoi ăia de se hrănesc cu biberonul se dezvoltă mult mai bine şi mai repede". Spuse această frază apăsat şi hotărît, întorcîndu-şi privirea înapoi, spre un om care stătea în spate. Mai tîrziu, într-o discuţie cu Paul Rist, vicepreşedintele gospodăriei şi Ştefan Toma, brigadier zootehnic, am aflat de ce Ion Merc a insistat atîta pentru propunerea sa. Explicaţia e următoarea. Ion Merc are multe necazuri cu socrul său. Bătrînul e un mulgător harnic şi conştiincios. Are însă o meteahnă: vrînd să obţină o producţie mare cu tot dinadinsul, mulge aproape tot laptele de la vaci, lăsînd prea puţin pentru viţele. Aici nu se înţeleg ei de loc, deşi încolo trăiesc foarte bine...

Despre dragoste şi prietenie

La bibliotecă e o căldură plăcută. În jurul mesei cu fişele cititorilor, bibliotecara Maria Bodea discută cu cîţiva tineri. Nu e o acţiune anume organizată. Vorba a pornit aşa, spontan, şi totuşi ai impresia că aceşti tineri s-au adunat anume parcă pentru o discuţie. Vorbesc de prietenie, de frumuseţea de caracter, de dragoste şi de alte lucruri apropiate lor. Cînd am intrat tocmai vorbea Ion Cornea, fiul unui cioban din gospodărie, un tînăr de vreo 18 ani, cu o fată ovală, parcă de fată.

— Am citit şi eu cărticica despre prietenie şi dragoste şi îmi dau acum mai bine seama ce înseamnă aceste cuvinte. Pe mine, drept să vă spun, m-a impresionat mult tot ce am citit în carte. De aceea, am recomandat-o şi prietenilor mei. Am discutat mult cu tractoristul Ilea Florea şi cu Dumitru Hepcal despre învăţămintele din carte, despre cum trebuie să ne comportăm în societate, în faţa marilor probleme ale tinereţii noastre...

— Eu, să vă spun drept, am citit mai de mult cărticica, dar n-am uitat nici acum acele pagini unde sînt descrise adînca prietenie şi stima reciprocă dintre un utecist şi o utecistă în anii grei ai ilegalităţii. Ce grea luptă duceau ei atunci, cîte pericole trebuiau să înfrunte şi de cîtă autostăpînire dădeau dovadă în toate privinţele! O, cît de gingaş şi frumos e descrisă prietenia dintre ei. Aşa vorbea Maria Ţuţuraş, o fată brunetă de vreo 17 ani, mică şi gingaşă, cu ochi mari, negri, zîmbitori. Şi după această mărturisire sinceră şi spontană, începu să înşiruie pe un ton mai calm, ca la o lecţie (urmează acum clasa a 10-a la şcoala medie din Tăşnad) tot ceea ce socoate ea mai interesant şi plin de învăţăminte din broşurica pe care o discutau.

— Eu am lucrat un an la Satu Mare — interveni în discuţie un băiat subţirel şi înalt, cu părul puţin zburlit, de culoarea paiului. — Am văzut acolo într-o seară un grup de tineri care acostau fetele, voind să le arate cît sînt de curajoşi. Bine scrie aici în broşură că tinerii să-şi arate vitejia la muncă şi la învăţătură, nu în asemenea deprinderi şi comportări urîte...

Bibliotecara, tînără şi ea, asculta cu atenţie. Scosese între timp cîteva fişe şi nota într-un carneţel numele tinerilor — vreo 20, — care au citit cartea. Intreaba pe cei prezenţi: „Ce ar fi dacă am organiza o discuţie mai largă despre această broşură? Hai să popularizăm împreună cărticica, propuse ea tinerilor". Aşa se născu ideea unei noi manifestări cu cititorii tineri.

...Iată numai cîteva din activităţile şi preocupările colectiviştilor din Beltiug în aceste zile de iarnă.

Pagină redactată de Al. N. Trestieni şi R. Iarai

SOFIA UZUM: Colectiviste din Oaş la cercul de citit
(Linogravură în culori)

FOCUL

O dată cu venirea iernii, flăcări jucăuşe s-au instalat din nou în sobe, dăruind caselor căldura lor îmbietoare.

Focul...

Cunoscut încă de la începuturile civilizaţiei, de-a lungul a mii şi mii de ani, focul a fost un ajutor de nădejde al omului pe drumul greu al progresului.

Legenda spune că oamenii au căpătat focul de la Prometeu, care a furat pentru ei o scînteie din fulgerele lui Zeus. În noaptea în care tatăl zeilor a văzut că pe Pămînt primul foc a început să împrăştie bezna, furia sa nu a cunoscut margini. El a înţeles că stăpînind focul, oamenii vor deveni o forţă de neînvins. În furia sa, Zeus l-a legat pe Prometeu de o stîncă din munţii Caucaz, unde vine în fiecare zi un vultur cu ciocul de oţel să-i sfîşie ficatul. Şi pentru ca tortura să dureze veşnic, în fiecare noapte ficatul sfîşiat creşte la loc...

Ca aproape toate legendele şi aceasta conţine un sîmbure de adevăr : este sigur că primul foc oamenii l-au căpătat de la fulger

Întîlnit atît în viaţa de toate zilele, în aproape toate ramurile de producţie, cît şi în cele mai variate domenii ale cercetării ştiinţifice, focul a fost, este şi va continua totdeauna să fie un auxiliar de neprețuit al civilizaţiei. În adevăr, focul ajută pe gospodină să pregătească bucate gustoase, pe fumător să savureze aroma unei ţigări bune, pe tractorist să pună în mişcare zecile de cai putere cu ajutorul cărora tractorul răstoarnă brazdă adîncă, pe mecanicul de locomotivă să transporte cu viteză zeci de vagoane încărcate, pe oţelar să dăruiască viaţă metalului neînsufleţit, pe chimist să transforme piatra şi cărbunele în haine călduroase. Şi lista ar putea continua la nesfîrşit. În puţine cuvinte se poate spune că, într-un fel sau altul, focul este cel ce ne permite să mîncăm, să ne îmbrăcăm, să ne mişcăm dintr-un loc în altul.

Dar nu numai atît.

Victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie a transformat în Prometei adevăraţi oameni simpli care locuiesc azi ţara în care legenda spune că furia zeilor ar fi înlănţuit şi condamnat la cazna veşnică pe Prometeu cel legendar. Oamenii sovietici au doborît miturile şi folosind focul motoarelor rachetă, au topit lanţurile care îl legau de planeta Pămînt. În felul acesta Prometeii cei adevăraţi, au urcat focul mult deasupra fulgerelor din care l-a coborît pe Pămînt legendarul Prometeu ; ei sînt primii oameni care au pătruns în împărăţia fără de sfîrşit a stelelor...

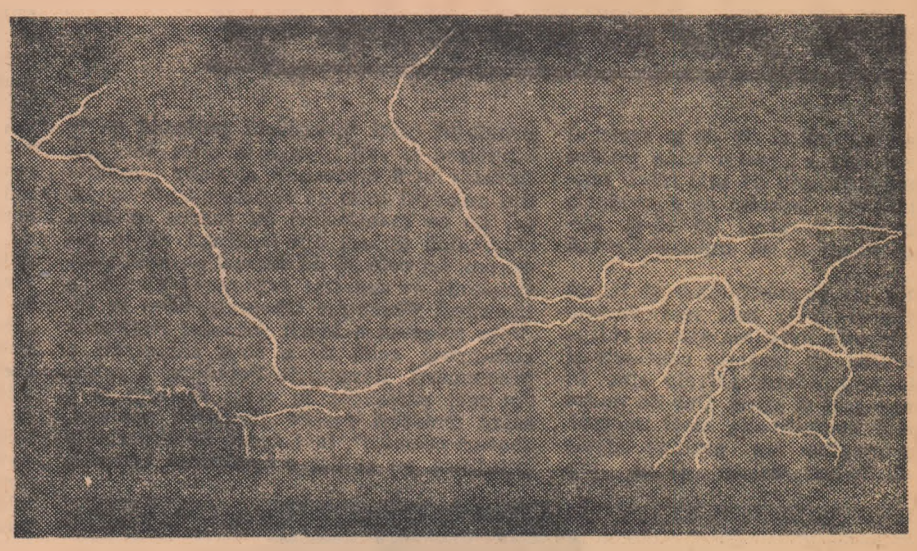

Primul foc oamenii l-au primit de la fulger.

Substanţe combustibile substanţe inflamabile, cnibrituri...

Substanţele care pot arde (cărbunele, petrolul, paiele, hîrtia, etc.) sînt cunoscute sub numele de substanţe „combustibile". Astfel de substanţe pot fi întîlnite în cantităţi mari în natură, alături de oxigenul atmosferic. În astfel de condiţii apare firească întrebarea : dacă focul este doar o simplă reacţie chimică între substanţele combustibile şi oxigen, ce-l împiedică să apară spontan ?

Răspunsul ni-l poate da doar experienţa. Ea arată că pentru a arde cu flacără, substanţele combustibile solide trebuie să fie mai întîi descompuse în gaze combustibile. Acest lucru poate fi făcut încălzind corpul solid respectiv peste o anumită temperatură. Astfel, temperatura la care lemnul şi pucioasa (sulful) se descompun în gaze combustibile este de 270° C, cea la care se descompune cărbunele este de 350° C, iar cea la care se descompune fosforul de numai 50° C. Şi fiindcă este mult mai greu să ridici temperatura unui corp la 270° C sau la 350° C decît la 50° C, înţelegem de ce lemnul şi cărbunele se aprind mult mai greu decît fosforul. Temperatura sa mică de aprindere, a făcut ca fosforul să fie întrebuinţat la fabricarea chibriturilor. Intrînd în compoziţia substanţei cu care este acoperit capul chibritului, fosforul se aprinde imediat ce temperatura sa este ridicată la peste 50° C, prin frecare pe o suprafaţă aspră. În imediata sa apropiere flacăra rezultată ridică temperatura lemnului chibritului la peste 270° C, descompunîndu-l în gaze combustibile care ard. Cu flacăra chibritului se încălzeşte pînă la aprindere o hîrtie, un alt lemn sau tutunul unei ţigări. Flacăra se propagă din aproape, căldura dezvoltată de ea descompunînd mereu substanţa din imediata sa vecinătate.

Unele substanţe, printre care mai cunoscute sînt neofalina, eterul, benzina şi alcoolul, se aprind deosebit de uşor deoarece se transformă în vapori chiar la temperatura camerei. Sînt cunoscute sub numele de „substanţe inflamabile" şi trebuie ferite cu grijă de cea mai mică scînteie.

Combustibil + oxigen = foc

Observînd efectele, fără a cunoaşte cauzele, timp de milenii oamenii au atribuit focului puteri supranaturale. Aceasta a făcut ca unele popoare să-şi creieze adevărate instituţii religioase în care preoţii aveau sarcina să menţină nestins un „foc sfînt".

Gînditorii din antichitate, înţelegînd importanţa pe care o au arderile în procesele naturale, dar necunoscînd care este fenomenul real, au socotit focul drept un element de sine stătător şi încă unul dintre cele mai importante. Astfel, după Aristotel, tot ceea ce există în natură, este format din patru elemente : pămînt, apă, foc şi aer. Sub diferite variante, această concepţie greşită a fost multă vreme singura explicaţie materialistă a lumii.

Explicaţia reală a focului a fost găsită abia acum aproape două secole de savantul rus Lomonosov şi francezul Lavoisier. De atunci se ştie în mod sigur că focul este partea vizibilă a reacţiei chimice prin care anumite substanţe se combină cu oxigenul. Datorită faptului că oxigenul liber este foarte răspîndit, reprezentînd cam a cincea parte din tot aerul atmosferic, această reacţie chimică este una dintre cele mai răspîndite din natură. Cunoscută sub numele general de „arderi", ea poate prezenta cele mai neaşteptate aspecte. Imediat vizibile sînt doar aşa numitele „arderi vii". Însoţite totdeauna de efecte luminoase şi calorice, aceste reacţii stau la baza a ceea ce în mod obişnuit numim „foc".

Flacăra şi funinginea

Să aprindem o lumînare şi să-i privim cu atenţie flacăra.

Pîlpîirile ei nu ne mai miră acum. Ştim că ceea ce arde sînt gazele combustibile în care a fost descompusă cu ajutorul chibritului ceara de albine sau parafina. Şi este firesc ca cel mai mic curent de aer să antreneze aceste gaze, provocînd pîlpîiri.

Privind cu atenţie (Fig. 3.) vom observa că flacăra este formată din trei zone concentrice.

I. o zonă întunecată aşezată imediat în jurul fitilului ;

II. o zonă intermediară luminoasă ;

III. o zonă exterioară îngustă şi strălucitoare.

În zona întunecată, situată imediat în jurul fitilului, nu are loc nici un fel de ardere Ea este formată din gazele combustibile în care temperatura flăcării descompune substanţa din care este făcută lumînarea.

În zona intermediară are loc o ardere incompletă. Luminozitatea acestei zone este dată de luminozitatea particulelor extrem de fine de carbon incandescent, aşa după cum luminozitatea jarului este dată de incandescenţa bulgărilor de cărbune. Şi după cum prin răcirea jarului se obţin cărbuni, prin răcirea particulelor incandescente de carbon se obţine funinginea. De acest lucru ne putem convinge uşor, turtind flacăra cu un ciob de sticlă. Se obţine o sticlă afumată ca aceea pe care mulţi dintre noi şi-au confecţionat-o pentru a observa eclipsa de Soare din primăvara anului 1961.

Şi funinginea depusă pe coşul sobelor îşi are originea într-o ardere incompletă. Cantitatea ei este o măsură a risipei de combustibil pe care am făcut-o nereparînd la timp soba.

Nu totdeauna însă arderea incompletă este o risipă. Pe scară industrială ea este folosită pentru a se transforma gazul metan în negru de fum — produs deosebit de preţios pentru industria chimică — din care ţara noastră produce cantităţi mari, suficiente şi pentru export.

Tot în zona intermediară, pe lîngă particulele de carbon liber, se găsesc şi numeroase molecule de carbon pe jumătate ars. Ele formează gazul otrăvitor, cunoscut sub numele de oxid de carbon. Fiind fără gust şi fără miros, acest gaz este deosebit de periculos. El apare ori de cîte ori arderea este incompletă, adică atunci cînd coşul „nu trage" fiindcă nu a fost curăţat la timp. Inspirat o dată cu aerul atmosferic, el transformă hemoglobina din sînge într-un compus stabil ce nu se mai combină cu oxigenul. În felul acesta sîngele nu mai poate transporta oxigenul ajuns în plămîni şi omul moare asfixiat chiar dacă are la dispoziţie oxigen din belşug. Iată de ce, dacă ţinem la sănătatea noastră şi a celor ce ne sînt dragi, este absolut necesar ca înainte de a face focul într-o sobă, să-i curăţim bine coşul.

Zona exterioară strălucitoare este zona în care excesul de oxigen atmosferic desăvîrşeşte arderea. De aceea ea este partea cea mai fierbinte din flacără. În cadrul ei, atît particulele libere de carbon, cît şi oxidul de carbon se transformă în bioxid de carbon, gaz nevătămător, întîlnit atît în apele gazoase naturale (borvizuri), cît şi în sifon. Tot în cadrul ei hidrogenul, rezultat din descompunerea substanţelor organice din care este făcută lumînarea, se uneşte cu oxigenul şi iau naştere vapori de apă. Ca să ne convingem de acest adevăr, să aşezăm deasupra flacării (fără să o atingem) o farfurie rece. Vaporii de apă, rezultaţi din arderea hidrogenului, se vor depune sub formă de picături.

Focul nu ne este totdeauna prieten

Din păcate, focul nu ne este totdeauna prieten. Joaca nesupravegheată a copiilor cu focul, un chibrit aruncat neglijent, o ţigară aprinsă, uneori un simplu ciob de sticlă concentrînd ca o lupă razele Soarelui pe o frunză uscată şi incendiul este gata.

Am văzut că, pentru ca arderea să devină posibilă, trebuie ca pe de o parte prin ridicarea temperaturii, substanţa combustibilă să fie transformată în gaze combustibile, iar pe de altă parte, să existe oxigen suficient. Prin urmare, un foc poate fi stins fie coborînd temperatura corpului care arde aşa încît să înceteze descompunerea sa în gaze combustibile, fie izolîndu-l de oxigenul din aerul atmosferic.

Practic, atunci cînd incendiul a cuprins lemnăria unei case, coborîrea temperaturii se face aruncînd asupra ei cantităţi mari de apă. În felul acesta se obţine un efect dublu : pe de o parte lemnele sau cărbunii care ard îşi pierd căldura încetîndu-se procesul de descompunere în gaze combustifile, iar pe de altă parte vaporii de apă formaţi în cantitate mare, împiedică oxigenul atmosferic să alimenteze focul. Pentru a evita extinderea incendiului la clădirile vecine, părţile de lemn ale acestora se îmbibă cu apă. Împiedicîndu-le astfel să se încălzească prea tare, ele nu se mai pot descompune în gaze combustibile.

Subliniem faptul că pentru a stinge un incendiu, o cantitate mică de apă nu numai că nu ajută, dar şi strică. Temperatura mare a incendiului desface molecula de apă în hidrogen şi oxigen, şi flăcările devin mai intense. În astfel de cazuri, este bine să folosim cantitatea mică de apă de care dispunem pentru a îmbiba lemnăria caselor vecine, împiedicînd incendiul să se propage.

Bineînţeles, flăcările unui lichid inflamabil (neofalină, benzină petrol, eter) nu pot fi stinse cu apă. Fiind mai grea, aceasta se duce la fund, neputînd nici să răcească suprafaţa unde se formează vaporii combustibili, nici să o izoleze de oxigenul din aer. În astfel de cazuri, trebuie să facem totul pentru a „înăbuşi" flacăra. Mijlocul ideal în acest scop îl constituie stingătorul de incendiu, prezent în mod obligatoriu în toate punctele de pază contra incendiilor. Prin răsturnare, în interiorul stingătorului se amestecă două lichide care dau naştere unei cantităţi mari de spumă cu bioxid de carbon. Presiunea bioxidului de carbon face spuma să ţîşnească puternic. Acoperind focul, ea îl izolează de oxigenul din aer şi-l înăbuşe.

În lipsa stingătorului, pentru a izola focul de oxigenul atmosferic poate fi folosit nisip, pămînt etc. În caz că focul n-a avut încă timpul să se întindă prea mult, flăcările pot fi înăbuşite cu o haină sau o pătură. Trebuie însă avut grijă ca flăcările să fie acoperite complet dintr-o dată. Altfel, focul va continua să se întindă arzînd şi haina sau pătura respectivă.

În legătură cu problema interzicerii experiențelor cu arma nucleară

Schimb de mesaje între N. S. Hrușciov și John Kennedy

MOSCOVA 21 (Agerpres). — TASS transmite: La Moscova s-a dat publicității schimbul de mesaje dintre N. S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., și John Kennedy, președintele S.U.A., în legătură cu problema interzicerii experiențelor cu arma nucleară.

In corespondență sînt abordate problemele inspecției și îndeosebi problema experiențelor nucleare subterane. Principala piedică în calea unui acord referitor la interzicerea tuturor experiențelor cu arma nucleară este cererea S.U.A. de a se institui controlul și inspecția internațională asupra încetării experiențelor nucleare subterane pe teritoriile puterilor nucleare.

După cum se arată în mesajul lui N. S. Hrușciov din 19 decembrie, „în ultimul timp Uniunea Sovietică a făcut un pas important în întîmpinarea Occidentului — a fost de acord să se instaleze stațiuni seismice automate".

Conducătorul guvernului sovietic a reafirmat consimțămîntul de a se instala trei stațiuni seismice automate pe teritoriul Uniunii Sovietice în zonele cele mai supuse cutremurelor.

Referindu-se la părerea oamenilor de știință sovietici, N. S. Hrușciov a indicat locurile pentru instalarea acestor stațiuni: regiunile orașului Kokcetav — pentru zona Asiei Centrale a U.R.S.S., orașul Bodaibo — pentru zona Altai, și orașul Iakutsk — pentru zona Orientului Îndepărtat.

N. S. Hrușciov a arătat că în Uniunea Sovietică mai există două zone seismice — zona caucaziană și cea carpatică. „Aceste zone au însă o populație atît de densă încît efectuarea experiențelor nucleare în aceste locuri este practic exclusă".

In mesajul său, N. S. Hrușciov arată că transportarea din și într-un centru internațional a respectivului aparataj de înregistrare pentru înlocuirea lui periodică la stațiunile seismice automate din U.R.S.S. ar putea fi înfăptuită întru totul de personalul sovietic cu avioane sovietice. Dar dacă pentru aceasta ar fi necesară participarea unui personal străin, a adăugat el, „am putea accepta și aceasta, luînd la nevoie măsuri ca aceste călătorii să nu fie folosite în scopuri de spionaj".

„Așadar, propunerea noastră cu privire la stațiunile seismice automate include elemente de control internațional. Aceasta este un important act de bunăvoință din partea Uniunii Sovietice".

In mesajul său, N. S. Hrușciov și-a exprimat consimțămîntul ca „în cazul că se va considera necesar să se efectueze două, trei inspecții anual, pe teritoriul fiecărei puteri nucleare în regiunile seismice în care se pot produce anumite oscilații suspecte ale scoarței". El a explicat că baza controlului asupra acordului ar constitui-o, firește, mijloacele naționale de detectare împreună cu stațiunile seismice automate.

„Considerăm că acum calea spre un acord este dreaptă și netedă. Lumea poate fi eliberată de la 1 ianuarie a noului an 1963 de bubuiturile exploziilor nucleare", scrie N. S. Hrușciov.

In mesajul său de răspuns din 28 decembrie, președintele S.U.A., John Kennedy, scrie printre altele: „Mă bucur că sînteți dispus să acceptați principiul inspecției la fața locului".

Președintele S.U.A. a fost de acord cu conducătorul guvernului sovietic „de a se adopta orice propunere rațională pe care ați avut-o în vedere pentru a preveni ca inspectorii care pleacă la fața locului să poată, în drum spre regiunea ce urmează a fi inspectată, să fie implicați, după cum v-ați exprimat temerea, în „acțiuni de spionaj".

John Kennedy arată că limitarea inspecției la fața locului în regiunile seismice „creează pentru noi unele dificultăți". El a propus să se inspecteze la fața locului fenomenele suspecte și în regiunile unde de obicei nu se produc cutremure, în limitele cotei anuale de inspecție.

In mesajul său, președintele S.U.A. a indicat zonele Kamciatka și Taşkent pentru instalarea unor stațiuni seismice fără personal.

Răspunzînd președintelui S.U.A., într-un alt mesaj din 7 ianuarie, N. S. Hrușciov își exprimă satisfacția că propunerile guvernului sovietic îndreptate spre a asigura în cel mai scurt timp interzicerea tuturor experiențelor cu arma nucleară au fost apreciate în mod just.

Șeful guvernului sovietic constată că președintele S.U.A. a fost de acord că instalarea de stațiuni seismice automate va fi utilă din punctul de vedere al sporirii eficienței controlului asupra încetării exploziilor nucleare subterane, în timp ce controlul de bază trebuie să-l constituie mijloacele naționale de detectare.

N. S. Hrușciov scrie că Uniunea Sovietică nu va obiecta ca stațiunea seismică automată pentru zona Asiei Centrale a U.R.S.S. să fie mutată în regiunea Taşkent, plasînd-o în apropiere de orașul Samarkand, iar pentru zona Orientului Îndepărtat — la Seimcian, care face parte din regiunea seismică Kamciatka.

„După consultații cu specialiștii săi, guvernul sovietic a ajuns la concluzia că pe teritoriul Uniunii Sovietice este absolut suficient să se instaleze trei stațiuni seismice automate. Cu atît mai mult cu cît în mesajul dv., dle președinte, se indică posibilitatea instalării de stațiuni seismice automate pe teritoriile din vecinătatea zonelor seismice ale Uniunii Sovietice — în Hokkaido, în Pakistan și Afganistan, desigur cu consimțămîntul guvernelor respective".

N. S. Hrușciov și-a exprimat dorința să fie indicate anumite regiuni de pe teritoriul S.U.A. în care vor fi instalate stațiuni seismice automate.

Șeful guvernului sovietic și-a exprimat convingerea că în momentul de față există toate posibilitățile de a se ajunge la un acord și în problema inspecției. „Am considerat și continuăm să considerăm că în general nu este nevoie de inspecție și dacă acceptăm două-trei inspecții pe an aceasta se face exclusiv în scopul lichidării divergențelor care mai există pentru a se realiza un acord".

N. S. Hrușciov a subliniat că Uniunea Sovietică nu obiectează ca inspecțiile să se desfășoare și în regiuni aseismice cu condiția ca „aceste inspecții să se efectueze în limitele cotei anuale indicate de noi".

In Australia, pentru o zi de spitalizare se percep 3 lire sterline, ceea ce echivalează cu cîștigul pe o zi al unui muncitor cu înaltă calificare.

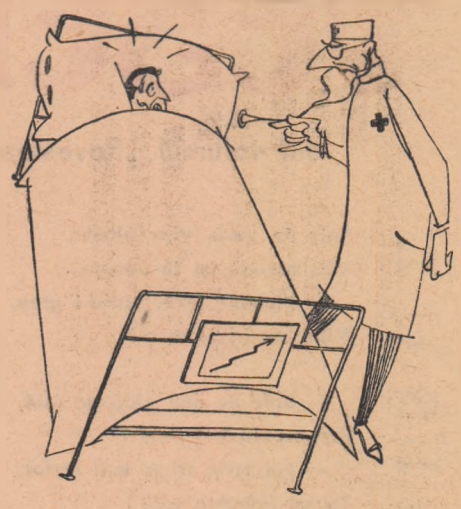

— Punga sau viața!

Potrivit publicației „Agence Economique et Financière", datoriile fermierilor americani s-au ridicat la 1 ianuarie 1963, la 29,3 miliarde dolari.

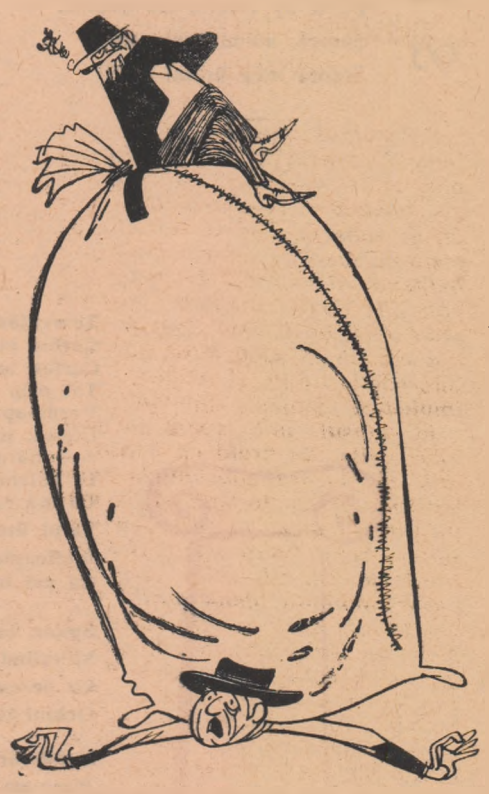

— L-a strivit!!!

(Desene de V. VASILIU)

Doi ani DE INDEPENDENȚĂ

Cu începere din anul 1960, luna octombrie a devenit cea mai fericită lună din viața poporului Federației Nigeriei, cea mai mare țară a continentului african după numărul populației (aici trăiesc peste o șesime din toți locuitorii Africii). Furtunile purificatoare ale mișcării de eliberare națională din acest an, care a intrat în istoria omenirii ca „anul Africii", au atins și Nigeria. La 1 octombrie 1960 țara a devenit independentă, iar acum a intrat în cel de-al treilea an al dezvoltării sale de sine stătătoare.

O moștenire grea

Deceniile de stăpînire colonială engleză au făcut mult rău Nigeriei și au lăsat pe trupul și în sufletul ei plăgi adînci, care, așa cum au arătat acești doi ani, nu pot fi vindecate chiar atît de lesne.

În goană după profituri, englezii au imprimat economiei țării un caracter unilateral. În agricultură — principala ramură a economiei — s-au introdus stăruitor astfel de culturi de export ca palmierul oleaginos, cacao și arahidele, bumbacul, cauciucul. Ca urmare, țara aceasta, care înainte de venirea europenilor își dobîndea singură produsele alimentare de trebuință, e nevoită acum să le importe în mari cantități din străinătate.

Pe scurt, datorită rele voințe a colonialiștilor, o dată cu cucerirea independenței politice, Nigeria a moștenit și întreg complexul de probleme cuprinse în noțiunea foarte răspîndită acum de „țară cu economia slab dezvoltată.".

Probleme...

Îndată după eliberare, în fața poporului Nigeriei s-au ridicat acut astfel de probleme ca organizarea unei industrii naționale, dezvoltarea și reorganizarea culturii, crearea de cadre calificate locale pentru toate ramurile economiei și multe altele.

Există oare premise obiective pentru rezolvarea cu succes a problemelor care stau în fața Nigeriei? Da, astfel de premise există. Nigeria nu e numai cel mai mare stat din Africa, după numărul locuitorilor. Ea este și una din cele mai bogate țări ale continentului, prin resursele naturale și posibilitățile ei potențiale. Dacă acestea vor fi puse în acțiune, dacă ele vor fi puse în slujba intereselor naționale ale talentatului și harnicului popor nigerian, obiectivele propuse vor putea fi în scurtă vreme realizate.

...și soluții

Unul din cele mai importante evenimente din viața Nigeriei a fost adoptarea de către parlament a planului de dezvoltare a țării pe o perioadă de șase ani (pînă în 1968).

În cursul îndeplinirii planului șesenal, principala atenție se va da dezvoltării agriculturii. Aceasta deoarece patru cincimi din populația Nigeriei depind de agricultură. Agricultura, silvicultura, creșterea animalelor și piscicultura dau peste jumătate din produsul național al țării.

Iată ce fel de locuințe au asigurat colonialiștii englezi muncitorilor negri din Lagos, capitala Nigeriei.

Planul prevede lichidarea treptată a unei situații extrem de anormale, care face ca o țară cu posibilități atît de bogate cum este Nigeria să nu poată să-și asigure produsele agricole necesare.

Noul program prevede să se cheltuiască mijloace considerabile pentru dezvoltarea comerțului și industriei, a telecomunicațiilor, a transporturilor aeriene și maritime, pentru construirea de șosele și pregătirea de cadre locale calificate în toate ramurile economiei naționale.

★

Doi ani sînt, desigur, un răstimp foarte scurt. Poporul nigerian face abia primii pași în libertate. Sînt pași grei. Dar toți prietenii Nigeriei sînt încredințați că el va dobîndi mari succese pe drumul dezvoltării sale de sine stătătoare și îi urează un viitor fericit.

K. GHEIVANDOV

(Traducere de I. BLOCK)

CICERONE THEODORESCU

VESEL SOARELE

Vesel soarele-n obraz dă
C-am unit brazdă cu brazdă...
Că destul am fost din veci
Singuratice poteci !

din volumul „Povestea Ioanei", care va apărea în curînd în Editura Tineretului

SECERIȘUL

Spic de vară, vine ploaie,
Vin șuvoaie și te-ndoaie...
— Ploaia-i rece, vîntu-i greu,
Vino secerișul meu !

— Spic de aur, chip de fată,
Ție secera ți-e dată...
— Nu mi-e frică, măi fecior,
Tu mi-i secera ușor !

— Spic subțire, măi copilă,
Eu te-aș secera, mi-e milă...
— Braț ca secera rotund,
Eu de tine nu mă-ascund !

— Spic cu plete de dogoare,
Eu te-aș secera, mă doare...
Seceră, nu-mi pare rău,
Secera mi-e brațul tău !

Cîntec de mîngîiere

Greul l-ai știut de mică :
Trudă, chin, bătaie, frică...
Ți-era gîndul tot la fugă
Și copilăria slugă.

Se-ngrășa floarea-n poiană,
Tu erai o buruiană.
Era iarba dolofană,
Mărăcine tu, Ioană.
Și-n poteca limpede
Te-ncruntai ca ghimpele,
Că nimic nu-ți era modru,
Și streină într-un codru.

Apoi fată, erai toată
Ca o noapte înstelată :
Ochi adînci cu smalțul mîndru
Luminați pe dinăuntru,
Arăpie, subțirică,
Cică bună de nemică,
Numai treabă, numai roabă
Și-apoi roabă de podoabă,

Că de zile mari, la prînzuri,
Borangic te-au pus să spînzuri
Pe rama icoanelor,
Fală bogătanelor,
Ori cămașă la nănașă,
Ori să-mpodobești gingașă
Mesele bogatului
Și urîta satului.

Ai crescut de mărăcine
Dar garoafă ești la mine.
Spin le-ai fost, Ioană-floare,
Mi-ești garoafă și-mbătare.

Drum fierbinte

Te-nvățau, trăgînd la sapă,
Cartea cum că te înțeapă.
Cartea ta a fost, de mică,
Tot prin spin și prin urzică.
Verde-aprins privirea ta
Urzica, parcă zicea :
— Sărut mîna
La bătrîna
Că mă ceartă, că-i stăpîna !
Sărut dreapta
Înțeleapta
Că mă bate și cu fapta...

Spune, te-am văzut eu bine
Mîngîind un mărăcine ?
Ca pe-un mugure iernat
Ochiul tău a lăcrimat !

Iarnă-vară
Pîine-amară
Și ocară —
Și la strungă
Și pe lucă
Numai muncă...
Dobrogea,
Pămînt amar
Scăpăra ca un amnar,
Arămie,
Veștejea
Ca o frunză
Viața ta.

Dar pămîntul, uite că
Rodului se-nduplecă :
Crîngul cu stupinele,
Bălțile cu peștele,
Cîmpul cu mașinile
Și unelte meștere,
Școala, arborii, livada
Casa nouă și ograda
Și saivanele și stîna —
Tu le ești acum stăpîna,
Tu, cu fapta vrednică
Și cu vorba sfetnică !

N-ai uitat, e scris în carte
Ce e-n urmă și departe.
Nici nu uiți, e drum fierbinte
Cît mai ai de mers 'nainte.

Iarnă-vară
Gîndu-ți zboară
Peste țară —
Frunți înalte
Inimi calde
Te-nconjoară...

Dobrogea,
Pămînt de jar
S-a făcut mărgăritar !
Peste țară
E o stea,
Steaua noastră
Și a ta.

O, mîna ta-nțeleaptă

O, mîna ta-nțeleaptă ! Știe
Ce-i vrednicie, ce-i prostie :
Nu cerne vîntului făină
Păstrînd tărîța pentru cină,

N-aruncă-n slava aurie
Un pui de rață belalie,
Nu ia — pe boabe să-l învețe —
Căznind un vultur în cotețe,

Nici lemn de nuc nu arde-n vatră
Și nici brăzdar nu strică-n piatră,
Nici ugerele nu le smulge,
Nici aripile nu le mulge...

Cărțile

Stau ca florile-n răzoare
Cărțile, pe policioare.
Stau pe policioare flori —
Ochi aprinși și gînditori.

Ți-e privirea, cînd le-ncearcă,
Nou-născută-acuma parcă.
Ochii, gemenii din rouă,
Cată-nvățătura nouă...

Floare cu petale multe,
Cartea știe să te-asculte.
Floare cu petale-o sută,
Mult te-nvață, mult te-ajută.

Dintr-o floare, dintr-o carte,
Mintea vede mai departe.
Te mîngîie și te crede
Floarea cu petale negre.

Floare roșie, floare-albastră,
Ai intrat și-n casa noastră !
Stau pe policioare flori —
Ochii lumii, gînditori...

Desene T. Ioaneș

REDACȚIA : București Piața „Scînteii". Tel 17 60 10 interior 1882 ABONAMENTE : 7.60 lei anual Abonamentele se fac la oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii voluntari. TIPARUL : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii